

Jak se rodila období

OTEC ZDENĚK DRŠTKA

Minule jsme se, vážení a milí přátelé, dozvěděli něco málo o tom, jak se postupně ustálilo slavení Velikonoc – tedy ustálilo; stanovil se stabilní výpočet pohyblivého termínu. Mluvili jsme o důležitém koncilu v Nicei roku 325. Tento koncil je pro nás zdrojem dalších zajímavých poznatků.

Že dnes máme stabilní liturgický rok, to nám jistě není neznámo. Že jeho základem jsou dva velké sváteční okruhy – vánoční a velikonoční – to také víme. V podstatě můžeme říci, že každý z těchto velkých svátků má před sebou dobu přípravy – pro Vánoce je to adventní doba, pro Velikonoce doba postní. Můžeme se ale ptát, jak tyto doby vznikly.

CO NA TO KONCIL?

Náš zmiňovaný Nicejský koncil rozhodoval nejen o termínu Velikonoc, ale i o čase následujícím, tedy o době velikonoční. Je zajímavé, že už s ní počítá jako s něčím stálým a obvyklým. Stanoví totiž, že v této době je zakázáno postit se a překvapivě i při bohoslužbách klečat – to se totiž chápalo jako projev kajcnosti, která je v rozporu s velikonoční radostí.

Ovšem doklady o velikonoční době máme už z počátku 3. století, kdy ji Tertullianus nazývá „nejradostnější dobou“. Sv. Bazil Veliký, světec ze 4. století, hodný svého jména, o ní mluví jako o „týdnu týdnů“, tedy období sedmkrát sedm dní. A jeho současník sv. Athanasius, učitel církve, ji popisuje jako „jednu velkou neděli“.

Je to vcelku pochopitelné. Velikonoční doba má totiž své biblické kořeny, a to dokonce starozákonné. Svátky Letnic se v Izraeli slavily 50. den po Pesachu, tedy po Velikonocích, a mnohdy se chápaly jako pokračování velikonočních oslav, jako jejich druhý vrchol. Vřak také se ze Skutků apoštolů dozvídáme, že „když nastal den Letnic (...) byli v Jeruzalémě zbožní židé ze všech národů na světě“ (Sk 2, 1.5). Z řeckého slova Pentekosté, tj. „padesát“, pak pochází v mnoha jazycích označení pro svatodušní svátky. Tak také Nicejský koncil mluví o „padesátidenním čase“.

A CO TY PŘÍPRAVNÉ FÁZE?

Období přípravy na Velikonoce vzniká jako doba intenzivní přípravy na křest. Velikonoční vigilie totiž byla a stále je nejčastější a nejhodnější příležitost pro slavení křtu dospělých uchazečů. Vzpomeňme na spis Didaché z doby kolem roku 100. Ten

požadoval půst ve dvou dnech před křtem. Z toho se vyvinula postní praxe na Velký pátek a Bílou sobotu. Po roce 300 máme doklady o zvláštním prožívání dní bezprostředně předchozích, tedy dnešními slovy řečeno o Svatém týdnu.

Období před Velikonocemi v době 40 dní – vrchol předkřestní přípravy – se postupně stalo základem pro dobu postní, jak ji známe dnes. Tato etapa se nazývala „fotizomenát“, tedy „doba osvěcování“. Křtem se totiž v pojetí starověké církve mimo

jiné „otevíraly oči“ člověku, který žil dosud v temnotě, aby mohl vidět světlo velikonočního tajemství, jak píše sv. Pavel: „Probuďte se, kdo spíte, vstaňte z mrtvých, a zazáří ti Kristus.“ (Ef 5, 14)

A CO ADVENT?

Je to zajímavé – také se původně jedná o předkřestní přípravu. Jako druhý oblíbený křestní termín se totiž záhy objevuje svátek Zjevení Páně, řecky Epiphania. Ten je doložen už u Klementa Alexandrijského z počátku 3. století. Křesťanský Východ v tento den – ustálil se na 6. lednu – slaví tři události: klanění mudrců, tedy „zjevení Páně (pohanským) národům“, Kristův křest v Jordáně (kdy se Otčův hlas veřejně přihlásil k Synu) a proměnění vody ve víno na svatbě v Káně – první Ježíšův „veřejný“ zázrak, kdy „učinil počátek svých znamení a zjevil svou slávu a jeho učedníci v něho uvěřili“ (Jan 2, 11).

V souvislosti s Kristovým křtem je, myslím, jasné, proč se tento svátek stal křestním termínem. A odpočítáme-li čtyřicetidenní období přípravy, dostaneme se do posledních listopadových dní. Tady se objevují kořeny adventu i na křesťanském Západě, následný vývoj je však jiný. V Římě a vůbec v západním světě se totiž ustálil zvyk slavit Narození Páně 25. prosince a tato slavnost převládla nad původním východním svátkem Epifanie. Proto na Západě nebyl advent chápán jako postní, kající období v pravém slova smyslu. Mnohem spíše nabývá a dodnes si udržuje charakter doby napjatého očekávání – vyhlášení Pánova příchodu. V adventě se znovu „zhmotňuje“ oblíbené volání první křesťanské generace: „Maranatha – přijď, Pane Ježíši!“

Kěž nás toto volání provází nejen v adventě, ale po celý život.

Foto: Kevin Carden(2) - Adobe stock

MALÝ VELKÝ MUŽ

PŘÍBĚH ADOLFA KAJPRA

TEXT: ZBYNĚK PAVIENSKÝ

KRESBA: CZINA

VZDĚLANÉMU A DOBRĚ PŘIPRAVENÉMU OTCI KAJPROVI BYLA SVĚŘENA PÉČE O NĚKOLIK ČASOPISŮ VYDÁVANÝCH JEZUITY. OSVĚDČIL V NICH SVOJI BYSTROU INTELIGENCI A SCHOPNOST UNÍMAT ZNAMENÍ ČASU.

15. BŘEZNA 1939, NACISTICKÁ TŘETÍ ŘIŠE BEZ BOJE OBSADILA ČESKOSLOVENSKO.

NEHORÁZNOST.

KOLABORANTI ODPORNÍ.

1941

SVATÝ VÁCLAV VYZNÁVAL SVOU PŘINÁLEŽITOST K ŘIŠI JAKO KE SPOLEČENSTVÍ KŘESŤANSKÝCH NÁRODŮ. TEHDEJŠÍ NEJMOCNĚJŠÍ POJÍTKO, ŽE VŠECHNY DUŠE JSOU SI ROVNY PŘED BOHEM, NÁM DNES CHYBÍ.

Pokračování příště